

„Preparing Young Researchers for the Europe of Tomorrow“

Závěrečná konference v rámci Fondu na stipendia SCIE X

25. září 2015, 9:30 – 16:00

ETH, Curych

Dne 25. září 2015 proběhla závěrečná konference v rámci Fondu na stipendia SCIE X NMS^{Ch}. Konference byla organizována ze strany švýcarského zprostředkovatele Swissuniversities, dříve CRUS. Akce měla za cíl přispět k evaluaci a šíření výsledků programu, který se blíží ke svému závěru (poslední držitelé grantu končí své pobyty ve Švýcarsku ke konci října 2015).

Konference proběhla za účasti současných i bývalých stipendistů (dále „fellows“), z nichž bylo 22 nahlášeno z ČR. Dále se účastnili zástupci zastoupených vysokých škol a výzkumných institucí (6 z ČR), zástupců ambasad některých zemí a EU (včetně pana Richarda Jonese, velvyslance EU ve Švýcarsku a Lichtenštejnsku). Dále byli přítomni zástupci národních koordinačních jednotek a kontaktních míst a zástupců švýcarské agentury SDC, včetně zástupce ředitele, pana Dr. Thomase Gremingera.

Program konference byl koncipován tak, aby v souladu s cíli programu zdůraznil roli Fondu na stipendia SCIE X jako odrazového můstku pro vědeckou kariéru, původce vědeckého pokroku a inovace a akcelérátoru sítí mezi vědci a vědeckými pracovišti. Tento akcent se promítl i do programu samotné konference. Program konference byl doplněn o praktickou ukázkou výstupů z projektové činnosti v podobě „poster session“ ve vstupní hale budovy.

V úvodním slovu v rámci konference představil předseda Řídícího výboru SCIE, bývalý rektor Univerzity ve Fribourgu, pan prof. Dr. Guido Vergauwen, výsledky programu. Celkem bylo ze všech zapojených zemí podpořeno cca 545 mladých vědců, přičemž cca 17% udělených grantů připadalo na vědce z České republiky. Jedním ze sledovaných ukazatelů je poměr žen a mužů zastoupených mezi podpořenými, které je v některých zemích vyrovnaných. Česká republika má v tomto ohledu rezervy.

V rámci následujícího panelu byly diskutovány přínosy pobytů ve Švýcarsku z pohledu samotných fellows. Diskuse se osobně účastnil bývalý držitel grantu z České republiky, RNDr. Michal Jeníček, Ph.D., pracovník Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Výstupem z panelové diskuse je velmi pozitivní hodnocení výzkumného pobytu ve Švýcarsku, který je vnímán příležitostí nejen realizovat vlastní výzkumný záměr, ale i přispět k vlastnímu etablování ve vědeckém a akademickém prostředí (zejména formou spoluúčasti na publikační a konferenční činnosti). Mezinárodní setkávání formou krátkodobých návštěv členů projektového týmu a účasti na mezinárodních konferencích jsou dle zkušeností hodnocena jako cenné příležitosti pro navázání a prohloubení další spolupráce mezi projektovými partnery a případně i dalšími vědeckými pracovišti. Schopnost a ochota švýcarských pracovišť spolupracovat jak na vnitrostátní, tak i mezinárodní úrovni, je přitom dle pana Michala Jeníčka vnímána jako významný krok na cestě k vědecké excelenci a konkurenceschopnosti. Panelisté zároveň pozitivně hodnotili neformální způsob komunikace a spolupráce mezi vedoucími kateder, institutů a projektových týmů a jejich členy, všichni jsou vnímáni jako rovnoprávní partneři v komunikaci i výzkumu. Je tak nastolena atmosféra důvěry a vzájemné motivace, která je důležitá pro řešení složitých výzkumných otázek.

Výzkumného pokroku se během pobytu ve Švýcarsku dále dařilo dosahovat díky poměrně velké míře svobody a času na samotný výzkum, protože držitelé grantu nebyli v roli výzkumných pracovníků zatíženi povinnostmi souvisejícími s výukou a administrativou, tolik typickými (nejen) pro české prostředí. Dalším výstupem z panelu byla úvah nad rizikem tzv. „brain drain“ (tj. odliv

mozků). Dle některých názorů se jeví tyto obavy spíše jako liché. Skutečnost, že se příslušný vědec fyzicky vrátí na domovské pracoviště, není nutně předpokladem pro to, že se mu podaří uplatnit nabyté dovednosti a zkušenosti v praxi (k tomu je třeba dát dotyčnému prostor zejména ze strany domovských institucí a do určité míry to souvisí s nedostatkem finančních prostředků, vybavení, ale i neochotou měnit zaběhnuté pořádky). I mladý vědec/vědkyně nadále působící ve Švýcarsku nebo jinde v zahraničí může být pojítkem mezi zahraniční a domovskou institucí v oblasti spolupráce ve výzkumu a vývoji.

Příkladem mohou být bývalí čeští občané, kteří do Švýcarska emigrovali po roce 1968 a jsou nyní uznávanými vědci na švýcarských institucích, aktivně vyhledávající a podporující výměnu nejen doktorandů, ale i vědeckých poznatků v rámci společných výzkumných projektů. Konference se jich v roli bývalých mentorů zúčastnilo několik. Nicméně dokladem pro to, že Švýcarsko návrat zahraničních vědců do původních zemí podporuje, je nově spuštěný program PROMYS, v rámci kterého je možné získat finanční podporu pro vlastní výzkumný tým v zemi původu vědce.

Program konference byl průběžně prokládán videy natočenými na švýcarských pracovištích ve spolupráci s řešiteli. Účastníci konference tak byli mj. seznámeni se zkušenostmi Ing. arch. Lukáš Kurilly z ČVUT v Praze a Mgr. Martiny Plačkové, zástupkyně Mikrobiologického ústavu AV ČR.

Další panel byl věnován sítím mezi jednotlivými pracovišti. V roli panelistů vystoupili zástupci zapojených institucí. Reprezentanti švýcarských institucí, které hostili mladé vědce, Prof. Dr. Walter Binder (Università della Svizzera italiana - CH) a Dr. Evelyn Wolfram-Schilling (Zurich University of Applied Sciences - CH), se shodli na přínosech programu pro švýcarská pracoviště a vědecký výzkum jako takový s ohledem na možnosti diskutovat problematiku z různých úhlů pohledu, motivaci příjíždějících vědců a jejich velkou technologickou zručnost (absence nejmodernější techniky na některých partnerských institucích se často řeší alternativně).

V rámci kulatého stolu zazněla přesvědčení, že investice do infrastruktury jsou stejně důležité jako investice do lidského potenciálu, a naděje, že bude fond zřízen ve stejné nebo obdobné podobě ve 2. etapě programu. Dr. Thomas Greminger, zástupce ředitele SDC, závěrem zmínil, že 2. etapa programu je v tuto chvíli i nadále otevřenou otázkou, nicméně úspěch programu je možné vnímat jako jeden z významných argumentů při nadcházejících jednáních.

Zpracovala: Barbora Veselá, Dům zahraniční spolupráce

Foto 1: Panelová diskuse (RNDr. Michal Jeníček, Ph.D.)

Foto 2: Výstava posterů („Poster Session“) ve vstupní hale ETH Curych

